

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUHITIMU KIDATO CHA NNE

015/1

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU 1

(For Both School and Private Candidates)

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2015

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C na D zenye jumla ya maswali matano.
2. Jibu maswali yote
3. Kila swali lina alama 20

maktaba.tetea.org

1. Katika kipengele (i) – (x), chagua jibu sahihi kisha andika herufi yake katika kijitabu chako cha kujibia.

(i) Kitabu cha Hadithi kilichoandikwa na Hazrat Ally ni

A Al-Muwatta

B Arisala

C Al-Qataday

D Al-Bayhaq

E Al-Waqid.

Jibu: E

Maelezo: Al-Waqid ni mojawapo ya vitabu vya Hadithi vilivyoandikwa na Hazrat Ally. Chaguo zingine kama Al-Muwatta, Arisala, na Al-Qataday hazihusiani moja kwa moja na Hazrat Ally.

(ii) Kwa mujibu wa Hadithi ya Mtume (s.a.w), Muislamu wa kweli ni yule ambaye Muislamu wenzake anasalimika na maudhi ya

A ulimi wake na vitendo vyake

B mkono wake na maneno yake

C vitendo vyake na mkono wake

D maneno yake na vitendo vyake

E ulimi wake na mkono wake.

Jibu: E

Maelezo: Hadithi inaeleza kuwa Muislamu wa kweli ni yule ambaye wenzake wanasalimika na maudhi ya ulimi wake na mkono wake. Chaguo zingine zinatoa mchanganyiko usio kamili wa maelezo ya Hadithi.

(iii) Utaratibu wa kuondosha uovu katika jamii ulioelezwa katika mafundisho ya Mtume (s.a.w) una daraja tatu. Daraja hizo ni zipi?

A Kwa moyo, kwa ulimi, kwa mkono

B Kwa mkono, kwa ulimi, kwa moyo

C Kwa ulimi, kwa mkono, kwa moyo

D Kwa mkono, kwa moyo, kwa ulimi

E Kwa ulimi, kwa moyo, kwa mkono.

Jibu: B

Maelezo: Hadithi inaeleza kwamba kuondoa uovu kunapaswa kuanza kwa mkono, kisha ulimi, na mwishowe moyo, kulingana na uwezo wa mtu. Chaguo zingine zinatoa mpangilio usiofuata Hadithi.

(iv) Yupi kati ya hawa wafuatao si miongoni mwa maswahaba wa Mtume (s.a.w) waliohifadhi Hadithi nyingi za Mtume (s.a.w)?

A Imam Bukhari

B Omar Bin Khattab

C Anas Bin Malik

D Bibi Aysha (r.a.)

E Abu Said Al-Khudry.

Jibu: A

Maelezo: Imam Bukhari hakuwa sahaba wa Mtume, bali alikuwa mwanachuoni wa Hadithi aliyeishi baada ya zama za maswahaba. Chaguo zingine zote ni maswahaba wa Mtume waliohifadhi Hadithi.

(v) Matini ya Hadithi huwa na maneno yanayoelezea yafuatayo isipokuwa

A mwenendo wa Mtume (s.a.w) ulio sehemu ya dini

B yaliyofanywa mbele ya Mtume (s.a.w) akayaridhia au akayakataza

C matendo ya Mtume (s.a.w)

D maelezo na maelekezo ya Mtume (s.a.w) juu ya jambo fulani

E sifa za Mtume (s.a.w) kama mwanadamu.

Jibu: E

Maelezo: Hadithi haielezei sifa za Mtume kama mwanadamu bali huzingatia matendo, kauli, na ridhaa ya Mtume katika masuala ya dini. Chaguo E halihusiani moja kwa moja na Hadithi.

(vi) Aina mbili kuu za Hadithi ni

A Mutawatir na Ahad

B Maq-bul na Mahdud

C Sahih na Hasan

D Nabawiyy na Qudsiyy

E Sahih na Dhaifu.

Jibu: A

Maelezo: Hadithi zinagawanywa katika aina mbili kuu, Mutawatir (zilizopokewa na watu wengi kwa mfuatano usiovinjika) na Ahad (zilizopokewa na wapokezi wachache). Chaguo zingine ni vitengo vya ziada au si mgawanyo wa msingi wa Hadithi.

(vii) Msingi wa elimu ya Hadithi unaotumika kumjua msimulizi wa Hadithi aliye mkweli na asiyemkweli unaitwa

A Isnad waljarh

B Al-jarh wamatin

C Aljarh wataadil

D Taadil waisnad

E Matin waisnad.

Jibu: C

Maelezo: Al-jarh wataadil ni elimu ya kuchunguza na kuhukumu uaminifu na sifa za wapokezi wa Hadithi. Chaguo zingine haziwakilishi misingi sahihi ya elimu ya Hadithi.

(viii) Hadithi ambayo Isnad yake imeshikana tangu mwanzo wa sanad kwa Mtume (s.a.w) au sahaba inaitwa

A Sahih

B Nabawiyy
C Qudsiyy
D Hasan
E Mutawatir.
Jibu: E

Maelezo: Hadithi Mutawatir ni ile ambayo wapokezi wengi wameithibitisha kwa mfululizo usiovunjika hadi kwa Mtume au sahaba. Chaguo zingine zinawakilisha aina tofauti za Hadithi.

(ix) Miongoni mwa wanachuoni ambao walifanya kazi kubwa ya ukusanyaji wa Hadithi katika kipindi cha Tabiin ni Imam Suleiman Bin Ash-ath Sajistani aliyejulikana kwa jina maarufu la Imam

A An-Nasaiy
B Al-Tirmidh
C Ibn Majah
D Abu Daud
E Malik bin Anas.
Jibu: D

Maelezo: Abu Daud ni mwanachuoni aliyefanya kazi kubwa ya ukusanyaji wa Hadithi na ni maarufu kama mwandishi wa Sunan Abu Daud.

(x) Kazi kuu ya Sunnah ni

A kusimulia mwenendo mzima wa Mtume (s.a.w)
B kuchambua na kufafanua waziwazi Qur'an Tukufu pale palipokuwa na haja ya kufanya hivyo
C kubainisha yale aliyoamrisha na aliyoyakataza Mtume (s.a.w)
D kusimulia mwenendo wa maswahaba katika harakati za kusimamisha Uislamu
E kuchambua na kufafanua mambo aliyoyafanya Mtume (s.a.w) katika maisha ya kila siku.
Jibu: B

Maelezo: Kazi kuu ya Sunnah ni kufafanua na kufafanua Qur'an, kwani Sunnah ni maelezo ya kina ya jinsi ya kutekeleza maagizo ya Qur'an. Chaguo zingine zinajumuisha vipengele vya Sunnah lakini si kazi yake kuu.

2. Oanisha aya za Qur'an zilizopo katika Orodha A na Sura za Qur'an zilizopo katika Orodha B. Andika herufi sahihi pembeni ya namba kutoka Orodha A katika kijitabu chako cha kujibia.

Orodha A

- (i) "Na ambao wanatoa mali zao kwa kuonesha watu wala hawaamini (aliyoyasema) Mwenyezi Mungu wala siku ya Mwisho." (4:38).
- (ii) "Bila shaka mnao mfano mwema kwa mtume wa Allah kwa mwenye kumuogopa Allah na siku ya mwisho" (33:21).
- (iii) "Na kama mmoja wa washirikina akiomba umlinda (ili asikilize maneno ya Mwenyezi Mungu) basi mlinde asikie maneno ya Mwenyezi Mungu" (9:6).

- (iv) "Bila shaka tumeshakupa kushinda kuliko dhahiri" (48:1).
- (v) "Na hakukuwa mwenye kusoma chochote kabla ya hiki wala hakukiandika kwa mkono wake, ingekuwa hivyo wangepanya shaka wale wanaotaka kubatilisha haki" (29:48).
- (vi) "Hakika sisi ndio tuliteremsha mawaidha haya na hakika sisi ndio tutakayoyalinda." (15:9).
- (vii) "Je! Mnaamini baadhi ya kitabu na kukataa baadhi (yake)? Basi hakuna malipo katika nyinyi ila fedheha katika maisha ya dunia na siku ya kiyama watapelekea katika adhabu kali" (2:85).
- (viii) "Mmeharamishiwa nyama ya damu na nyama ya Nguruwe... kinyama kilichokufa.... Na kutaka kujua siri kwa kuagua kwa mbao...." (5:3).
- (ix) "Mtu atamkimbia nduguye na mamaye na babaye. Na mkewe na wanawe" (80:34-36).
- (x) "Naapa kwa mchana. Na kwa usiku unapotanada". (93:1-2).
- (xi) "Je! Mwenyezi Mungu si hakimu muadilifu kuliko mahakimu wote"? (95:8).
- (xii) "Na Mwenyezi Mungu amewaamrisha watu wafanye Hija katika nyumba hiyo..." (3:97).
- (xiii) "Wale wanaokula riba... hali Mwenyezi Mungu ameihalalisha biashara na akaiharimisha riba ..." (2:275).
- (xiv) "... Manabii, Masidiki, Mashahidi na Masalihi (watu wema). Na uzuri ulioje (kwa mtu) watu hao kuwa rafiki (zake)" (4:69).
- (xv) Wahyi wa mwanzo kwa Mtume (s.a.w).

Orodha B

- A Ujumbe wa Qur'an unawahusu watu wote.
- B Waislamu tujiepushe na tabia ya Bani Israil juu ya kitabu chao.
- C Suratut Tyn.
- D Mtume (s.a.w) ndio kigezo cha Muislamu.
- E Udhui wa madai ya Makafiri kuhusu Qur'an.
- F Waislamu tusifanye ria katika amali zetu.
- G Qur'an sio zao la Muhammad.
- H Nguzo ya tano ya Kiislamu.
- I Jamii ya wanadamu itatendeanza kuwa maskini.
- J Pango la Hiraa.
- K Kushushwa Qur'an kwa ujumla.
- L Suratu Duhaa.
- M Hudabiyya ni chanzo cha ukombozi wa Makka.
- N Makatazo yaliyomo ndani ya Qur'an.
- O Qur'an ni neno la Allah (s.w).
- P Ahadi ya Allah (s.w) ya kulinda Qur'an.
- Q Mwenyezi Mungu tuongeze katika njia ya wale waliowaneemesha.
- R Mkataba wa Hudabiyya.
- S Wote waliodhulumiwa watapata haki zao.

Majibu:

- (i) F
- (ii) D
- (iii) A

- (iv) R
- (v) G
- (vi) P
- (vii) B
- (viii) N
- (ix) I
- (x) L
- (xi) C
- (xii) H
- (xiii) E
- (xiv) Q
- (xv) J

3. Panga sentensi katika vipengele (a), (b), na (c) katika mtiririko wenye kuleta mantiki. **Andika herufi na namba tu zinazohusika katika kijitabu chako cha kujibia.**

(a) Maana ya dini kwa mtazamo wa Kiislamu inafahamika kama ifuatavyo:

- (i) Taratibu au mfumo huo utakuwa ndio dini yake.
 - (ii) Ama atafauti dini ya Allah au dini ya wanadamu.
 - (iii) Kwa mtazamo wa Qur'an dini ni utaratibu (mfumo) wa maisha.
 - (iv) Kwa vyovyote katika kuendesha maisha yake, mwanaadamu lazima afuate dini.
 - (v) Uwe umeundwa na Mwenyezi Mungu au umeundwa na mwanadamu.
- Jibu: (iii), (iv), (v), (i), (ii).

(b) Kuwepo kwa dini nyingine duniani imeelezwa katika Qur'an (109:1-6) kama ifuatavyo:

- (i) Nyinyi mna dini yenu nami nina dini yangu.
 - (ii) Wala sitawaabudu mnaowaabudu.
 - (iii) Sema "Enyi makafiri, siabudu mnaochaabudu".
 - (iv) Wala nyinyi hamtabudu ninayeabudu.
 - (v) Wala nyinyi hamuabudu ninayeabudu.
- Jibu: (iii), (ii), (iv), (v), (i).

(c) Kisa cha nabii Adam (a.s) kudhawa na Iblis peponi kimeelezwa katika Qur'an (7:20-22) kama ifuatavyo:

- (i) Na mola wako akawaita (akaawaambia), "Je sikukatazeni miti huu na kukwambieni ya kwamba Shetani ni adui yenu aliye dhahiri".
- (ii) Naye akawaapia (akaawaambia): "kwa yakini mimi ni mmoja wa watoa ushauri mzuri kwenu".
- (iii) Na walipouonja miti ule, aibu zao zilivihidhirika na wakaingia kujibandika majani ya (miti ya huko) peponi.
- (iv) Basi akawatkea (wote wawili) kwa hadaa (yake).
- (v) Basi Shetani aliwatia wasiwasi ili kuwadhihirishia aibu zao walizofichiwa na akasema "Mola wenu hakukukatazeni miti huu (kwa sababu) msije kuwa Malaika au mkao milele".

Jibu: (v), (ii), (iv), (iii), (i).

4. Jibu maswali yafuatayo kwa kifupi kwa kuandika majibu katika kijitabu chako cha kujibia.

(a) Taja mambo manne yaliyo wajibu kufanyiwa maiti wa Kiislamu.

Jibu:

- i. Kumwosha maiti kwa njia inayokubalika Kiislamu.
- ii. Kumsitiri kwa kumvika sanda.
- iii. Kumswalia maiti katika Swala ya Janaza.
- iv. Kumzika maiti kwa heshima kwenye kaburi linalotimiza masharti ya Kiislamu.

(b) Orodhesha faradhi nne za udhu.

Jibu:

- i. Kusafisha uso.
- ii. Kunawa mikono miwili hadi kwenye viwiko.
- iii. Kupaka maji sehemu ya kichwa.
- iv. Kunawa miguu miwili hadi kwenye vifundoni.

(c) Ainisha hadhi na lengo la kuumbwa mwanaadamu.

Jibu:

- i. Hadhi: Mwanadamu ameumbwa kama khalifa wa Mwenyezi Mungu duniani.
- ii. Lengo: Kumwabudu Mwenyezi Mungu na kutekeleza amri zake.

(d) Taja masharti manne ya kutayamamu.

Jibu:

- i. Kukosa maji ya kutosha kwa udhu au ghusl.
- ii. Uwepo wa hali inayoruhusu kutayamamu, kama ugonjwa.
- iii. Kutumia ardhi safi kama vumbi.
- iv. Nia ya kutayamamu kwa ajili ya ibada.

(e) Tofautisha kati ya zakat inayotolewa kwa mazao ya kumwagilia maji shambani na yale yaliyonyeshewa mvua.

Jibu:

- i. Mazao ya kumwagilia maji: Zakat ni asilimia tano (5%).
- ii. Mazao yaliyonyeshewa mvua: Zakat ni asilimia kumi (10%).

(f) Taja mambo manne yanayobatilisha swamu.

Jibu:

- i. Kula kwa makusudi.
- ii. Kunywa kwa makusudi.
- iii. Kujamiiana kwa makusudi.
- iv. Kutapika kwa makusudi.

(g) Eleza kwa kifupi jinsi ya kuondoa najisi ndogo na najisi kubwa.

Jibu:

- i. Najisi ndogo: Kusafisha sehemu iliyoathirika kwa maji safi mara moja.
- ii. Najisi kubwa: Kusafisha sehemu iliyoathirika kwa maji mara tatu hadi harufu, rangi, au athari ziondoke.

(h) Taja lengo la Faradhi ya swala.

Jibu: Kuimarisha uhusiano wa kiroho kati ya Muislamu na Mwenyezi Mungu na kudumisha unyenyekevu na utulivu katika maisha.

(i) Ainisha vitu vitwili ambavyo Muislamu wa kweli anapaswa kuviangalia anapoendesha maisha yake ya kila siku.

Jibu:

- i. Kutekeleza amri za Mwenyezi Mungu kwa uaminifu.
- ii. Kujiepusha na makatazo ya Mwenyezi Mungu kwa nia ya kufanikisha maisha bora duniani na Akhera.

(j) Eleza kwa kifupi umuhimu wa Lailatul Qadr.

Jibu:

- i. Ni usiku wa baraka ambapo Qur'an iliteremshwa.
- ii. Matendo mema huthaminiwa mara elfu moja zaidi ya siku za kawaida.

(k) Tofautisha kati ya neno Ihram na Ilham.

Jibu:

- i. Ihram: Nguo na hali ya kiibada kwa ajili ya Hija au Umrah.
- ii. Ilham: Uvuvio wa kiroho kutoka kwa Mwenyezi Mungu kwa mja wake.

(l) Elezea kwa kifupi kuhusu aina mbili za Hija.

Jibu:

- i. Hija ya Tamattu: Kuhiji kisha kufanya Umrah ndani ya miezi ya Hija.
- ii. Hija ya Qiran: Kuhiji na kufanya Umrah kwa wakati mmoja kwa nia moja.

(m) Fafanua umuhimu wa Zakatul-Fitri.

Jibu:

- i. Husaidia maskini kufurahia sikukuu ya Eid.
- ii. Inasafisha mfungaji kutokana na makosa madogo aliyoyafanya wakati wa Ramadhani.

(n) Bainisha muda unaofaa kutoa Zakatul-Fitri.

Jibu:

- i. Kabla ya Swala ya Eid.
- ii. Wakati wa alfajiri siku ya Eid.

(o) Eleza kwa kifupi jinsi talaka ya Al-Illa inavyotolewa.

Jibu:

Talaka ya Al-Illa hutokea pale mume anapoapa kutomkaribia mkewe kwa muda mrefu (zaidi ya miezi minne), ambapo ndoa huvunjika ikiwa mume hatabadili msimamo wake.

(p) Tofautisha kati ya mahari na maharimu.

Jibu:

i. Mahari: Kitu au kiasi cha mali kinachotolewa na mume kwa mke wake wakati wa kufunga ndoa.

ii. Maharimu: Watu wa karibu wa damu au wa ndoa ambao mtu hawezi kuwaoa kihalali.

5. Chagua neno au kifungu cha maneno (i) – (xxx) ili kukamilishe sentensi (a) – (o) kwa kuandika majibu sahihi tu katika kijitabu chako cha kujibia. Maneno au vifungu vya maneno vinaweza kutumika zaidi ya mara moja.

(a) _____ alikuwa msaidizi wa _____ wakati wa Firauni.

Jibu: Nabii Haroon (a.s), Nabii Mussa (r.a).

(b) Kwa mujibu wa Qur'an, asili ya mwanaadamu ni _____ bali pia wameenea duniani kupitia kizazi cha _____.

Jibu: Udongo, Adam.

(c) Mwezi wa Ramadhani ni mwezi ulioanza kushushwa _____ na ndio mwezi aliopewa _____ Mtume Muhammad (s.a.w).

Jibu: Qur'an, Utume.

(d) Kabla ya kufaradhishwa swala tano Mtume na Maswahaba wake walikuwa wakisali sala mbili _____, rakaa mbili na _____, rakaa mbili.

Jibu: Asubuhi, Jioni.

(e) Vita vya Badri vilipiganwa _____ mwaka wa 2 A.H sawa na Januari _____.

Jibu: Madina, 624 A.D.

(f) Katika mwaka wa 6 A.H, Mtume (s.a.w) na Maswahaba wake walitoka _____ na kwenda kufanya Umra lakini walizuiliwa katika kijiji cha _____.

Jibu: Madina, Hudaibiya.

(g) Sababu ya safari ya Mtume (s.a.w) kwenda Isra imebainishwa katika _____ ambayo ni kuoneshwa _____.

Jibu: Suratul Banii Israil, Alama za kuwepo Allah (s.w).

(h) Katika miaka mitatu ya mwanzo Mtume (s.a.w) alilingania kwa _____, kisha aliamrisha kulingania kwa _____.

Jibu: Siri, Jamaa.

(i) Mambo mawili maarufu yanayoonesha kuwa mitume hawaathiriwi na mazingira katika maisha kabla ya kupewa utume kwa Mtume Muhammad (s.a.w) ni _____ na _____.

Jibu: Ukweli, Uaminifu.

(j) _____ ndiye aliyepewa jukumu na _____ la kufuatilia msafara wa Mtume (s.a.w), alipokuwa akihamia Madina.

Jibu: Suraqah, Makuraishi.

(k) Baada ya kuwasili Madina, Mtume (s.a.w) aliuunganisha kabila mbili, ambazo ni _____ na _____.

Jibu: Aus, Khazraj.

(l) Mtume (s.a.w) alijitenga na _____ zake kutokana na _____ yao.

Jibu: Matendo, Dhahiri.

(m) Swahaba aliyefariki katika vita vya _____, akidhaniwa ni Mtume ni _____.

Jibu: Uhud, Mus'ab bin Umeyr.

(n) Makafiri wa Makka walimpinga Mtume (s.a.w) na Utume wake kwa sababu za _____ na _____.

Jibu: Kisiasa, Kiuchumi.

(o) Kabla ya vita vya _____, kijana aliyetoa rai ya kuchimba mahandaki ni _____.

Jibu: Ahzaab, Salman Al-Farsi.